

МЯСТОТО И РОЛЯТА НА ГИМНАЗИЯ „ДИМИТЪР ХАДЖИВАСИЛЕВ“ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ВЪЗРОЖДЕНСКИТЕ ЦЕННОСТИ

Альоша Кушлов

Професионална държавна търговска гимназия „Димитър Хадживасилев“ – Свищов

Резюме. Статията разглежда дейността и мотивите на дарителите, положили усилия и средства за добруването на съвременниците си. Посочени са конкретни примери в тази насока. Разказано е как подобен жест може да доведе до трайно развитие на образователното и културното дело в общността.

Keywords: Revival; values; donator; well-being; gesture; development; community

Будителите са понякога тайнствени, непознати, противоречиви и като че ли винаги оставащи в сянка лица. Нерядко сред тях има чудаци, безкористно отдадени на каузи и мечти. Търговци, чорбаджии, духовни лица, учители, художници – хора, твърде различни помежду си, но обединени от искреното желание чрез дискретни, постоянни и нерядко костващи им доста усилия действия да работят за добруването на съвременниците си и също така да им дадат нови духовни хоризонти. Очевидно част от дарителите са осъзнавали своите действия като сериозна инвестиция, която след време би могла да носи приходи, а не като проява на желание за самоизтъкване. Какъвто е случаят с Димитър Хадживасилев, дарил значителната сума от 240 000 златни лева за разкриване на търговско училище в родния град на своите родители.

И тук възниква логичният въпрос: защо Димитър Хадживасилев прави това дарение? Отговорът може би изглежда лесен, защото всеки би отговорил, че това е израз на човеколюбие, родолюбие, щедрост и зависи от социалното положение, професия, възраст, имотно състояние и местоживеене на дарителя. Но според мен по-важно значение имат вътрешните му подбуди и качества – неговият светоглед, идейни позиции, интелект и ценностна система. Човек дарява, защото възприема това свое действие като ценност, защото е възпитан по този начин и има тази чувствителност и съзнанието, че може да промени нещо.

„Не съм преставал никога да желая благо и величието на България, родното отечество на моите родители. Проникнат от това желание, приех с радост предложението на гражданите от Свищов, мястото, гдето са се родили моите родители, да действам и аз за учредяването и поддържането на едно реално училище или класическа гимназия, в която да се преподава и политическа икономия...“

Тези думи на Дарителя ни показват началото на смисъла, а той се крие в българския дух, роден и кален в епохата на нашето си Просвещение, което изпълва със съдържание периода на Възраждането. Този дух, със своя порив за свобода и знание, е движещият мотив за промяна на статуквото. И то се променя през учебната 1884/1885 година, когато се открива официално Търговската гимназия в Свищов, която с достойнство носи името на своя благодетел. Като учители са привлечени хора, които са получили своето образование в престижни европейски учебни заведения и изповядват ценностите на просвещенска Европа. Ценности, които са основополагащи за историческия път на развитие на училището. За първи директор на гимназията е назначен Константин Красилников, който по-късно е заменен от Цани Калянджиев – педагог и учен, изиграл важна роля за развитието на гимназията. Спечелила авторитет с ценностите и принципите, които е наложила в образователния процес, гимназията приема ученици от цялата страна, а така също и от Македония, Тракия и Добруджа. И ако през 1895 г. техният брой възлиза на 180, то през учебната 1911/1912 достигат 439, а през 1913/1914 прогресивно нараства на 641. След Дарителя много други прекрасни личности са вградили съдбата и живота си в историята на училището. Сред тях изпъкват имената на Марко Рясков – възпитаник на гимназията и министър на финансите от април до ноември 1935 година, един от плеядата талантиливи български художници Владимир Димитров (Майстора), който е бил учител по краснопис в училището, на българския поет Николай Лилиев, който от 1904 до 1908 е бил ученик в Търговската гимназия, а от 1912 до 1917 година и учител, Лалю Маринов (Ламар) – български поет, ученик в гимназията от 1912 до 1916 година, Иван Хаджийски – философ, социолог и общественик, възпитаник на училището в периода 1921 – 1925 година, и още много други общественици, лекари и икономисти.

В кръговрата на времето поколенията се сменят. Всяко следващо надраства възгледите на предходното и ги оценява по достойнство. Корените на училищната общност пиат от живителните сокове на възрожденския импулс за съхранение на българската идентичност. Търговската гимназия е източник на светлина и знание за свищовската общественост. Това е причината гимназията да оцелява след всяка война, да надживява противоречията и противоборството в политическия живот, като дава криле на учителското и ученическото дръзновение и съгражда своето многообразие с благородство, усърден труд и любов.

И днес в училището продължава да витае духът на новаторството, който има своите традиции със създаването на първата образцова кантора, първата ученическа кооперация, първия учебник по счетоводство и още много други първи неща. Духът на новаторството намира своите проекции в непрекъснатия процес на модернизиране и обновяване на материално-техническата база, което е важно условие за осъществяване на модерно и иновативно качествено образование. Училището успешно е намерило пресечната точка как теоретичните знания, придобити по време на учебния процес, да бъдат успешно имплантирани в реална работна среда. Такива са създадените от учениците учебно-тренировъчни фирми. В тези фирми се извършват дейности, които са от изключителна полза за учениците при подготовката им за реалния трудов пазар и им дават безспорни предимства пред конкурентите. Особено полезна е учебната дейност за онези, които започват своя трудов стаж в малки и средни предприятия, а мнозина от нашите ученици се включват в семейния бизнес.

През учебната 2017/2018 година започва въвеждането на иновация на тема „Комуникация и сътрудничество за високи образователно-възпитателни резултати и удовлетвореност на заинтересованите страни“. Иновацията ще се реализира в две основни направления: въвеждане на облачни технологии, като чрез тях в рамките на четири години ще се промени комуникационната среда между заинтересованите страни и ще се обогатят използваните в училището интерактивни методи на обучение, и „Педагогика на освобождението“ – аспект от иновацията, който ще доведе до разчупване на традиционните модели на организация на урока, формиране на предприемачески дух, готовност за учене през целия живот и ефективна социална и гражданска активност.

Днес живеем в динамично време и промените в света са толкова бурни, че проблемът, който стои пред нас сега, не е свързан толкова с усвояването на знанията, колкото с изграждането на умения за критическо мислене, да се разсъждава и импровизира. Те дават възможност не само да се усвоят комплексните научно-технически познания, но предлагат и адаптивност към проблемите, които поражда животът. Ето защо училището е първото в общината, което създаде Център за кариерно развитие и предприемачество. Чрез него се формират условия за хармонично личностно развитие, пълноценна социална адаптация и професионална реализация на учениците и се осъществява взаимодействие с нашите партньори от реалния бизнес.

Друга проекция на ценностната система на училищната общност е културният живот, изпъстрен с многообразни проявления – от първия духов оркестър и първото ученическо културно-просветно дружество до ценните книги в училищната библиотека и съвременните театрални групи и групи за модерни танци. Все още съществуват хора, за които дарителството е ценност. Благодарение на тях се обогатява книжният фонд на училищната библиотека, както и фондът на училищния музей, където не просто се съхраняват музейни експо-

нати с тяхната историческа стойност, а се съхранява онзи възрожденски дух на щедростта, човеколюбието, родолюбието, новаторството, толерантността, свободата, равенството и солидарността. Ценности, които имат висока морална стойност и са устояли пред изпитанията на времето. Тези ценности дават възможност възпитаниците на училището да имат успешна реализация в България и чужбина. Непреходното в нашата мисия е да опазим чисти изворите, създали нашето съвремие, и да му отговаряме, съчетавайки традиции с иновации. Знаем върната посока, ориентирана към преодоляване на съпротивата за развитие, произтичаща от естествената инертност, като гарантира знание, компетентност и удовлетвореност.

Свободата за себеизява на възможностите е гарантирана за учениците и учителите чрез участието им в клубове по интереси, различни състезания, олимпиади и конкурси, както и в реализирането на дейности по редица проекти. През учебната 2017/2018 година в училището има създадени общо 15 клуба по проект „Твоят час“, където учениците имат възможност да развиват своя личностен потенциал, формират своя предприемачески дух и демонстрират своята ефективна гражданска и социална активност.

Многобройни са постиженията и призовите места на възпитаниците на училището в различни състезания олимпиади и конкурси. Тези резултати са безспорно доказателство за високото качество на обучение, както и за професионализма на учителите от гимназията.

Реализацията на различни проекти е допълнителна възможност за надграждане на личностния потенциал на учениците, техните умения и компетентности в различни сфери и области на познанието, което е отлична предпоставка за последваща професионална реализация. Трудно ще бъде да бъдат изброени проектите, които е реализирало училището. По-важно е натрупаният опит и усвоеният капацитет все така ефективно да бъдат прилагани за разработването на нови проекти. Образованието е цялостна система, която включва в себе си осигуряването не само на модерно и качествено образование, но и създаването на възможности за изява на способните и талантиливи ученици. С богатата си материална база, с активната ангажираност на учители и ученици, с великолепното съчетаване на ценности, амбиция и желание ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ заема своето достойно място в образователния, културния и спортния живот не само на общината, но и в страната.

В заключение, мога с гордост да заявя, че възрожденският и просвещенски дух на Димитър Хадживасилев е жив и днес. На тази основа продължава да се осъществява образователният процес в училището. Взаимодействието между училището и фондация „Димитър Хадживасилев“, както и с другите наши партньори, е ефективно и в полза на ученическата и учителската общност. Ярък пример за това е разкритото през настоящата учебна година ученическо общежитие.

И днес Търговската гимназия продължава да бъде източник на светлината на знанието като основна човешка ценност, като работи за просперитета на Свищов и за благото и величието на България. И за да продължим успешното си сътрудничество, е необходимо да намерим най-добрите механизми за взаимодействие с институциите и организациите, основаващи се както на европейските ценности и норми, така и на установените традиции, които да водят след себе си до промяна в общността, в която живеем. Тази промяна е необходима, за да изградим гражданско общество, което активно да участва и в процесите на промяна на страната. От своя страна, ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ е готова да оказва необходимата осъзната подкрепа както на общината, така и на отделни личности, предприемачи и фирми. Нашето училище, следвайки своите исторически установени традиции и ценности, има възможност да бъде активен участник в тези процеси.

THE PLACE AND THE ROLE OF “DIMITAR HADJIVASILEV” HIGH SCHOOL FOR KEEPING THE REVIVALIST VALUES

Abstract. The article discusses the activities and motives of the donors who have made efforts and resources for the well-being of their contemporaries. Specific examples are given in this regard. It is pointed how such a gesture can lead to a lasting development of the educational and cultural life in the community.

✉ **Mr. Alyosha Kushlov**

Head Teacher

“Dimitur Hadjivasilev” Vocational State Trade High School

Svishtov, Bulgaria

E-mail: dtg.svishtov@gmail.com